

ILUSTRIRANI SLOVENEČ

. T E D E N S K A . P R I L O G A . S L O V E N C A .

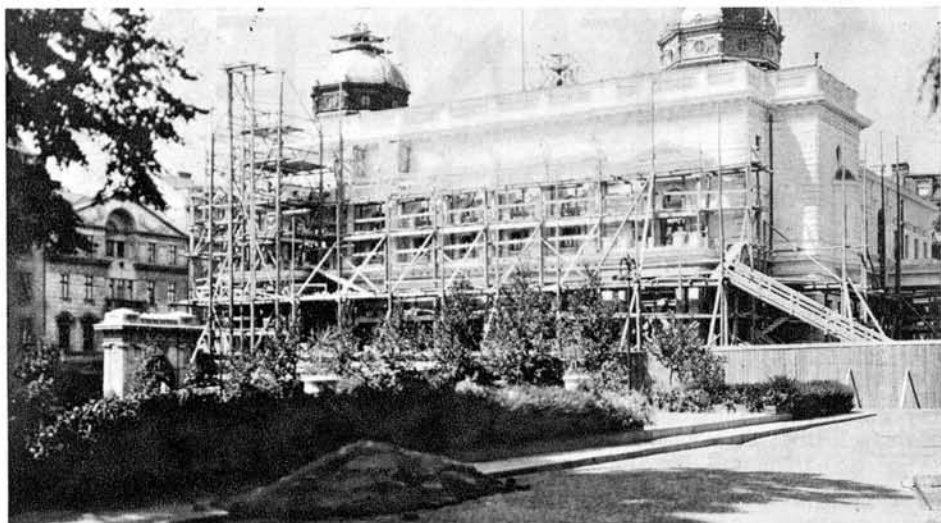
Leto VI

5. oktobra 1930

Štev. 40

Nova palača Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani
Fasada ob Miklošičevi cesti

Pogled na stari dvor v Belgradu, ki ga sedaj temeljito prenavljajo. Slika je posneta z dvornega vrta pred novim dvorom.

Na desni: K 150 letnici naselitve Nemcev (Švabov) v Vojvodini. Pretekli mesec so obhajali vojvodinski Nemci 150 letnico, odkar jih je cesarica Marija Terezija naselila v Vojvodini. Danes tvorijo tamošnji Švabi kulturno in gospodarsko najnaprednejši element Vojvodine. Naša slika nam kaže tamošnje kmete in kmetice v svoji stari narodni noši.

Spodaj: General Svetomir Matić, dosednji poveljnik naše četrtre (zagrebške) armade, v katero spada tudi Slovenija, je bil nedavno imenovan za bana Donavske banovine s sedežem v Novem Sadu.

Na levi:

P. Quesnay, gener. ravnatelj banke za mednarodna plačila, je prispel 16. p. m. v Belgrad in imel več konferenc z našimi vodilnimi finančniki glede sodelovanja mednar. banke pri stabilizaciji dinarja.

Spodaj:

Iz belgrajske družbe. Češki poslanik Flider (1) s soprogo, poljski (2) in romunski (5) vojni ataše, komandant našega letalstva, gener. Nedič (4), češki vojni ataše (5), kontreadmiral Stanković (6) in poveljnik belgr. letališča Tomić (7), zbrani ob priloiki zadnjih letalskih tekem Male antante na belgrajskem letališču.

Spodaj na levi:

Šef romunskega general. štaba N. Samsonović (X) s člani rom. voj. delegacije ob zamenjavi naših polk. zastav v Belgradu.

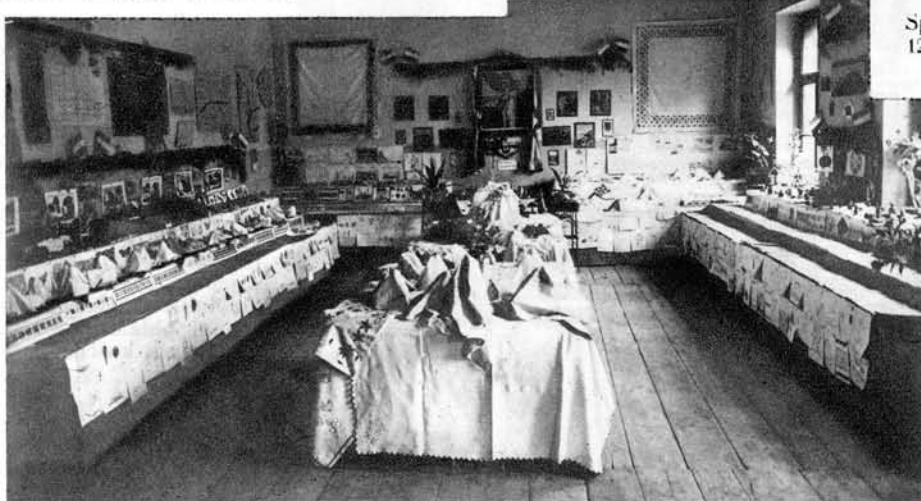

Na desni: Več kot vzorna družina.

Ena najkvarnejših posledic moderne dobe za naš kmetijski dom je pač ta, da so se tako zelo zrahljale nekoč tesne družinske vezi, ki so spajale gospodarja in posle. Po večini kmetijskih domov danes žal ne gledajo več v poslu družinskega člana, temveč zgolj delovno moč, obratno je pa tudi s poslom. Glede na to je pač umljivo, da današnji gospodarji upravičeno tožijo zaradi pomanjkanja dobrih poslov, posli pa upravičeno uhajajo v mesta in tovarne. Pri dobrih hišah pa še dandanes tudi najdemo dobre posle, kar nam jasno dokazuje naša slika na desni. Tu vidimo spredaj v sredini posestnika in lesnega trgovca v Hrastju-Mota pri Radencih, g. Henrika Streicherja s soprogo in vnukoma, na desnem koncu pa sedi Katarina Domanjko, ki služi v rodbini že 53 let, v zadnji vrsti pa stoje Marija Serec, Ana Magdič in Marija Širec, ki služijo v rodbini že 40, 27 in 28 let. Pač več kot vzorna rodbina in vzorni posli, kakršnih bo v Sloveniji gotovo le težko še dobiti.

Spodaj: Strojarški sod (valjarka), obsegajoč 120 hl, ki ga je izdelal sodarski mojster Ign. Oblak na Vrhniki.

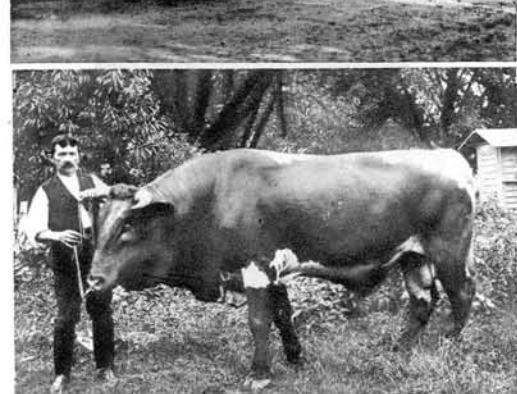

Pogled na razstavo del šolske mladine v Rajhenburgu, ki se je vršila ob koncu preteklega šolskega leta. Razstava je nazorno pokazala lepe uspehe, ki jih žanje učiteljstvo pri svojem intenzivnem šolskem delu.

Na levi: Naše nove obmejne stražnice, ki jih je zgradila naša država zadnja leta ob avstrijski in ogrski meji, ob italijanski jih gradi pa sedaj. Naša slika nam kaže tako stražnico v Martinju v Slov. Krajini, v ozadju je pa videti tako madžarsko stražnico.

Spodaj: Zlata poroka Franca in Ane Gabrenja z Rakeka, ki sta jo letos slavila in na katero sta prispeli dve hčerki celo iz Amerike. Zlatoporočenec je bil 47 let cerkovnik pri podružnici na Rakeku.

Triletni pingavski bik, težak 800 kg, ki ga je vzrejal g. V. Kuharič, posestnik v Lešincu pri Ormožu.

1900 V Z A J E M N A Z A V A R O V A L N I C A 1930

Pogled na palačo s hotela Miklič

Med pripravami za II. kat. shod. Ljubljani je dne 3. dec. 1899 dež. sod. svetnik v p. in odvetnik Ivan Vencar zbral na sestanek v tivolski grad, da se posvetujejo o takrat zelo perečem narodno-gospodarskem vprašanju, o ustanovitvi domače zavarovalnice, sledilec gospode: Josip Jarc, velepos. iz Medvod, tovarnar Karel Pollak, kanonik Ivan Sušnik in kanonik Šiška. Sklep je bil soglasen in ministrstvo je že 23. feb. 1900 dovolilo ustanovitev Vzajemne zavarovalnice.

Položaj zavarovanja v tistih časih ni bil rožnat. Rezko sliko o njem daje interpelacija 20 slovanskih poslancev dne 22. marca 1901 v dun. parlamentu, ki se je izrekel za zavode v obliki zavarovalnic. Po teh prvotnih načrtih bi se bila imela pretvoriti v dež. zavarovalnico tudi novo ustanovljena Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. Dneja pa nikoli ni prišlo, marveč je ona ostala zasebno narodno-gospodarsko podjetje na načelu vzajemnosti.

Jasno, da je završalo, ko je nov zavod pričel dne 1. avgusta 1900 javno delovati. Konkurenčna podjetja so opela vse sile, da ne bi nova zavarovalnica uspela, nasprotno časopisje je zaletavalo vanjo, sedaj smešilo, sedaj prerokovalo polom in konec. Prvi in do danes edini slovenski zavarovalni zavod ni propadel, ampak sijaju in moči dorastlega moža slavi svojo tridesetletnico.

Za trideseto obletnico svojega delovanja si je Vzajemna zavarovalnica postavila na najlepši točki v Ljubljani, na vogalu Miklošičeve in Masarykove ceste v bližini glavnega kolodvaja svoj lasten dom, ki ni le v kras Ljubljani, ampak ena najlepših zgradb v Sloveniji sploh. Palača se je zgradila po zasnovi vseučiliškega profesorja arh. Jožefa Plečnika, stavbo pa je pri gradnji vodil arh. Franc Trnčič. Kot dokumentacija slovenskega gospodarskega uspeha je zgradba njena vsa iz domačega materijala, gradila so jo le domača podjetja.

Že mesec dni posluje zavarovalnica v novih poslovnih prostorih, ki zavzemajo celo I. nadstropje novopalače. Omenjeno bodi še to, da je palača, ki je sad tridesetletnega tega in vztrajnega dela, zgradila Vzajemna zavarovalnica popolnoma iz lastnih sredstev, kar priča o moči in solidnosti našega domačega podjetja. O zgodovini zavarovalnice in njeni novi palači bo izšla v kratkem obsežna ilustrirana publikacija, ki bo obdelala košček naše gospodarske živine.

Dvoriščna fasada s pogledom z Dunajske ceste

Detajl fasade. Kamen iz Podpeči, opeka vrhniška

Kan. Ivan Sušnik, ki predseduje zavodu že od leta 1913

Ivan Vencar, ustanovitelj in prvi predsednik Vzaj. zavar.

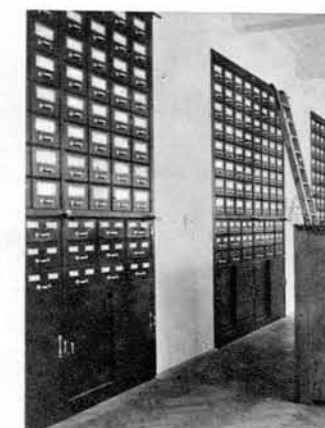
Josip Pehani, že od početka ravnatelj Vzaj. zavarovalnice

Stebrovje glavnega stopnišča

Detajl glavnega portala

Del registrature

Detajl glavnega stopnišča. Stebri iz podpeškega, stopnice iz kraškega kamna

Pogled na poslopje Krekove meščanske gospodinjške šole v Zg. Šiški.

Na desni: Na domačem vrtu pri učenju.

Spodaj: Malčki iz otroškega vrta, ki je nastanjen v šoli, da se priučijo gojenke tudi ravnjanja z otroki.

Gojenke pri pomladanskem delu na vrtu.
Na desni: Gojenke v kuhinji.

Kje nam šele prave gospodinje rasto...

(Pri č. šolskih sestrah v Zg. Šiški na dr. Krekovi mešč. gospodinjški šoli.)

Meščansko-gospodinjška šola! Tako vsakdanje in skromno ime, da bi ga človek prezrl, če ne bi bilo rahlo obstrto s prilastkom, da je šola Krekova misel in socialna ustanova, svojstvena v našem belem mestu in našem prosvetnem delu, najbolj živa potreba v tem našem družinsko razrvanem življenju, ko nam je neskončno bolj treba, da se v vsem poglobimo vase in svoj narodni značaj in ustvarjamo sebi in svoji deci tisto, kar označuje v prvi vrsti beseda »Dom«.

Dom! Koliko pa nas je mestnih, da imamo svoj dom v tisti meri, kot ga ima na svoje polje in na svojo, četudi skromno streho vezani kmetiški človek?

Slovensko skromna in vendar tako sproščeno miselnost naša pisateljica gosp. Kmetova je pred letom napisala v Mladiki toplo poročilce o gospodinjški šoli č. šol. sester v Zg. Šiški. Če pa je treba kateremu koli našemu prosvetnemu zavodu ponovnega priporočanja in če je kje tako obvestilo na mestu, je to pač v listu naše slovenske družine, ob duhovnem ognjišču naše domačnosti.

Naslednje bodi tedaj še enkrat obvestilo in poročilo, oglas in vabilo!

Na tej meščansko-gospodinjški šoli se prične novo šol. leto 1930/31 dne 1. oktobra. Sprejemajo se notranje, ki plačajo 1000 Din mesečno in zunanje 25 Din za vsako kosilo. (Kosilo je obvezno za zunanje vsakokrat, kadar kuhajo). V zavodu bo nemška konverzacija. Nadaljnja pojasnila daje Vodstvo dr. Krekove meščansko-gospodinjške šole v Zg. Šiški pri Ljubljani. Prospekti na razpolago.

Spodaj: Gojenke pri pranju.

Volitve v Nemčiji.

Ob največji pozornosti vse Evrope so se vršile dne 14. p. m. volitve v nemški državni zbor. Poznavalci tamošnjih razmer so pričakovali okrepitev ekstremnih levičarskih (komunisti) in desničarskih (fašisti, nar. socialisti) strank, toda rezultati so presenetili vse. Pomirljiv vtis dela le krepak napredek kat. centra, ki utegne imeti po teh volitvah v nemški politiki še odličnejšo vlogo nego doslej. Volitev se je udeležilo 35 milijonov volivcev, ki so izvolili 575 poslancev. In sicer so dobili poslancev: socialisti 143, narodni socialisti 102, nacionalci 41, katoliški centum 78, komunisti 76, ljud. stranka 29, gospodarska stranka 23, drž. stranka 29, bavarska katol. ljudska stranka 19, agrarci 18, evang. kršč. soc. 14, pet ostalih malih strank skupno 17.

Parada türinških narod. socialistov (nem. fašistov) pred vodjo nar. soc. poslancev dr. Frickom (X)

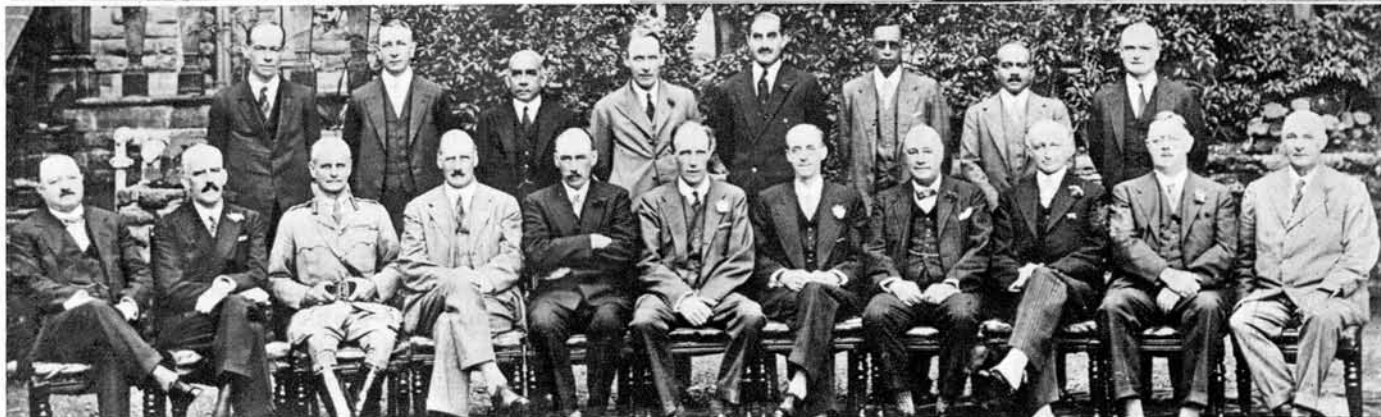
Na levi: Na dan volitev, poulični spopadi med policijo in komunisti.

Na desni: Preds. Hindenburg zapušča volivni lokal v spremstvu drž. tajnika Meißnerja.

Na levi: Veličastni sprejem francoskih prekoceanskih letalcev, Costea in Belloutaja v Newyorku.

Na desni: Razorožitev je oni problem, o katerem ne govore danes le vsi iskreni prijatelji miru, temveč sploh vsak diplomat. Vse deklamira o miru, istočasno se pa vse države oborožujejo kot še nikoli. Naša slika nam kaže del močnih topov na novi nemški vojni ladji »Königsberg«.

Možje, ki obvladujejo 350 milijonsko Indijo. Indijski podkralj lord Irvin (X) z guvernerji in vojaškimi poveljniki posameznih indijskih provinc, zbrani ob priliki velike indijske konference, ki se je vršila nedavno v Simli in ki je obravnavala stališče indijske uprave napram tamošnjemu revolucionarnemu gibanju.

Sportni vestnik

V prvi polovici septembra se je vršila v Pragi velika ženska olimpijada, pri kateri je sodelovalo 17 narodov, med njimi tudi naše lahko-atletinje. Ker je ženska lahka atletika pri nas jako nazadovala, je prišla v finale le Ilirijanka Jelka Tratnikova, ki je zavzela VI. mesto.

Spodaj: Tek na 80 m preko zaprek, druga od leve svetovna rekorderka Sychrava. (ČSR.)

Konopacka (Poljska), svetovna rekorderka pri metanju diska.

Jugoslovanska reprezentanca pred tekmovaljem. Peta od leve je Jelka Tratnikova (SK Ilirija), ki je edina prišla v finale.

Na levi: Braunnüller (Nemčija) pri skoku v višino, kjer je dosegla prvo mesto s 157 cm.

Na levi: Tek na 60 m, kjer je zmagala Poljakinja Walasiewicz.

A. Derental:

26

Singapurska krasotica

Povest

Sploh je lepa ženska. Morebiti je samo slučajno na lastno nesrečo zašla v Kierstenovo bližino? Ni se lahko odkrižati tega moža! Kako rad bi jo oprostil te nevarne družbe in ga pustil na cedilu! Kiersten bi kar pihal od jeze! Sicer pa ne smem sanjariti. Marsikaj mi je še ostalo prikrito, a nočoj se bo vsekakor marsikaj tudi razjasnilo!

Rahmanov je poklical rikšo in mu povedal svoj naslov.

XI.

Kiersten je stopil v sobo natančno ob sedmih zvečer, kakor je bil napovedal. Tudi v prejšnjih časih se je vedno odlikoval z izredno točnostjo.

»No, ali ste premislili najino zadevo?« je vprašal, ko se je spustil v naslanjač in si prižgal smotko.

»Sem.« Rahmanov je moral sesti na posteljo, ker ni imel drugega pahišva.

»No, in?«

»Vašo ponudbo moram odkloniti.«

Kiersten je s svojim običajnim ravnodušnim, dolgočasnim obrazom otresel pepel s smotke: »Ali smem vedeti, iz katerega vzroka?«

»Seveda.«

»Poslušam Vas.« Kiersten je vrgel glavo nazaj, jo oprl ob naslanjalo in stegnil noge, kakor da bi se pripravljaj poslušati predavanje.

Rahmanov se je nasmehnil: »Nikar se ne bojte, da Vam bom predolgo našteval vzroke. Prav za prav imam samo en vzrok: ne morem pristati na umor onega tibetanskega dečka. Vi ste mi rekli, da je vsekakor tudi on obsojen na smrt. No, jaz nisem za to, ker se mi preveč smili.«

»Tako? Prav lepo! Kaj pa ona dva stara Kitajca? Zakaj se Vam tudi ona ne smilita?«

»To je druga stvar! Pravili ste, da širita zločinske, prepovedane nauke. Razen tega... Sicer pa, kaj bi o tem govorila! Zdaj je to brez pomena. Premislil sem si. Izvolite vzeti na znanje, da sploh nisem zmožen umoriti kakega človeka!«

Kiersten je zasmehovalno namrtnil tenke ustnice. »Prosim Vas! Kako je mogoče, da mi Vi pripovedujete slične stvari?«

»Zakaj pa Vam jih ne bi pripovedoval? Ne razumem, zakaj se tako čudite mojim besedam.«

»Kako se jim ne bi čudil, če ste Vi lastnoročno ustrelili več deset ljudi, in so bile na Vaše povelje ustreljene celo stotine!«

»To ni nič! Takrat smo imeli vojno! V boju imamo vedno drugačno duševnost, kakor v mirnem času.«